

Prosedyre - Smittebegrensning, renhold og hygieneplan

Dok. adm.: Håkon Espeland
Godkjent av: Håkon Espeland

Gyldig fra: 26.10.2023
Revisjonsfrist: 25.10.2024

Hensikten med prosedyren er sikre at alle som arbeider utviser god produksjons- og personlig hygiene for å unngå sykdom og smitte i eget anlegg og å unngå spredning til andre anlegg og ytre miljø.

Det er videre viktig å hindre oppformering og/ eller videreføring av smittsomme agens;

- Død, Syk og svak fisk kan oppformere større mengder virus og bakterier.
- Smittsomme agenser lever lengre og kan oppformere seg i biologisk materiale (Groe, rur, alger, osv.). Utstyr, klær, båter og annet med biologisk materiale kan da være en kilde til oppblomstring og videreføring av smitte.

Ansvar og myndighet:

- Kvalitetsleder har ansvar for utbedring av prosedyren. Prosedyren inngår som en del av opplæringsplanen til alle ansatte i Lovundlaks, og skal gjennomgås årlig. Kvalitetsleder har ansvar for at alle ansatte har lest og forstått prosedyren, og at dette dokumenteres og er tilgjengelig i kvalitetssystemet med lesebekreftelse.
- Arbeidsleder er ansvarlig for biosikkerhetstiltak ved det enkelte anlegg, men alle ansatte er ansvarlig for at prosedyren etterleves.
  - Arbeidsleder Lovund (Lokalitet: Bukkøya/ Vardskjæret) – Arnt-Petter Olsen
  - Arbeidsleder Sleneset (Lokalitet: Grasholman/ Vardskjæret/ Måvær) – Geir Torbjørn Markussen
  - Arbeidsleder Nesøya (Lokalitet: Korsvika/Måvær) – Bjørn Tore Markussen

Arbeidsklær:

- Alle arbeidstakere skal få utdelt personlig arbeidsklær og verneutstyr. Arbeidstaker har ansvaret for å holde klær i god stand og sørge for at arbeidsklærne er rene nok til å ivareta god hygiene. Arbeidsklær skal vaskes etter behov og ikke brukes dersom de er skitne.
- Arbeidsklær skal ikke brukes utenfor arbeidsplassen og skal forlates på arbeidsplassen etter endt arbeid.
- Alle lokaliteter skal ha lokalitetsspesifikke klær og fottøy for både ansatte og besøkende. Hvis noen skal dra fra en lokalitet til en annen skal det skiftes klær, støvler og lignende. Det skal ikke benyttes samme klær på to ulike lokaliteter uten at disse er vasket eller desinfisert først.

Personlig hygiene:

- Arbeidstakers hygiene skal ikke være til sjenanse for andre arbeidstakere på arbeidsplassen. Alle skal vaske hender etter kontakt med fisk, kjemikalier og etter toalettbesøk. Åpne sår og kuttskader skal dekkes.
- Lokalitetsleder på anlegget skal varsles dersom ansatte har smittsomme sykdommer slik som influensa, omgangssyke etc.
- Røyking skal kun foregå på anvist sted.

Vask- og desinfeksjon og verneutstyr ved bruk av kjemikalier:

- Det skal kun brukes vaske- og desinfeksjonsmidler som er godkjente i vårt eget stoffkartotek i Eco Online.
- Verneutstyr skal benyttes ved bruk av kjemikalier etter sikkerhetsdatabladets anvisninger.
- Se sikkerhetsdatablad for informasjon om bruksområder, blandingsforhold og virketid.

- Verneblad og sikkerhetsdatablad skal være tilgjengelig på områder hvor kjemikalet oppbevares eller brukes.
- Øyeskyllevann skal være tilgjengelig der hvor kjemikaliene brukes eller oppbevares.

Hygiene anlegg, båter og utstyr:

- Anleggene skal til enhver tid holdes ryddige og rene, og renhold skal inngå som en del av den daglige og ukentlige rutinen.
- Arbeidsbåter, flåter, lager og kaiområde skal til enhver tid holdes ryddige og rene, og fri for organisk materiale.
- Tauverk og stropper skal henges opp slik at det ikke er i kontakt med båtdekk. (Obs! Pass på at dette ikke er til hinder for sikkerheten).
- Alle båter skal være utstyrt med sprøytekanne med vask- og desinfeksjonsmiddel.
- Båter og utstyr skal spyles og desinfiseres etter endt bruk. Følg instruksjon i produktdatablad til det aktuelle middelet som benyttes. [Renholdsinstruks](#) angir også dosering, virkningstid og hyppighet for vask og desinfeksjon.
- Dekk og skuteseide og utstyr skal spyles og desinfiseres etter opptak av dødfisk.
- Kartippen og område rundt dødfiskvern skal spyles etter bruk.
- Ved bruk av utstyr i forbindelse med opptak av dødfisk og lasting av fôr skal det utvises aktsomhet for krysskontaminering mellom frisk fisk og syk eller død fisk.

Ferdsele og utstyr mellom lokaliteter

- Enhver oppdrettslokalitet er å regne som egen smitteenhet. Båter, gjenstander og utstyr skal vaskes og desinfiseres før de flyttes til/skal benyttes på en annen lokalitet. Dette for at smittestoffer ikke skal tas med fra en lokalitet til en annen.
- I tilfeller hvor utstyr har groe, påvekster eller annet biologisk materiale må dette fjernes før utstyret desinfiseres.
- Avkastnot, taknett og kulerekke skal i tillegg til vask og desinfisering tørkes før de lagres eller benyttes på en ny lokalitet.
- Nøter skal tas opp og leveres godkjent not vaskeri for vask og desinfeksjon før utsett på ny lokalitet.

Eksterne båter og besøkende:

- Besøkende skal gjøres kjent med og følge våre interne hygieneregler.
- Besøkende skal signere seg inn i besøksprotokoll og utdeles egne klær og nødvendig verneutstyr.
- Som hovedregel skal alt besøk bli skyssset ut i anlegget med bedriftens båter. Tillatelse til å bruke privat båt til anlegg kan gis av daglig leder eller den daglig leder har gitt myndighet til.
- Alle eksterne båter skal dokumentere at de har gjennomført forskriftsmessig rengjøring/ desinfisering og ha loggføring av sist besøkte lokaliteter, i henhold til [prosedyre for eksterne båter og besøkende](#).
  - Hvis den besøkende skal bruke medbrakt utstyr i anlegget, skal alt utstyr være rengjort og desinfisert før bruk. Dette skal dokumenteres skriftlig og arkiveres.

Skadedyr:

- Når det oppbevares fôr på Lunderøya skal det være utplassert feller for vând, disse skal også sjekkes jevnlig.

Dødfiskhåndtering, se [Prosedyre – Dødfiskhåndtering](#):

- Hver merd skal daglig kontrolleres med hensyn til dødfisk ved at dødfiskhåven tas opp for kontroll og tømning.

- Ved mistanke om større mengder dødfisk skal kameraovervåking benyttes for å kontrollere at all dødfisk er blitt hentet ut.
- Ved mistanke om forøket dødelighet/ sykdom:
  - I. Varslingsinstruks - Forøket dødelighet
  - II. Beredskapsplan – Mistanke eller påvist sykdom
- Svimere skal håves ut fortløpende for å unngå lidelse og smittepress. Håndhåv tilegnet bruk for frisk fisk skal ikke benyttes for uttak av svimere.
- Dødfisk og avlivede svimere skal kategoriseres, ensileres etter prosedyre ID: 1004 – Dødfiskhåndtering.
- Utstyr som brukes til håndtering av syk eller død fisk skal ikke brukes til behandling av frisk fisk uten at det er blitt tilstrekkelig vasket og desinfisert. Dette inkluderer blant annet håndhåv med rødt merke, kar eller baljer brukt til dødfisk.

Mistanke eller påvisning av sykdom

Ved mistanke eller påvisning av ikke-listeførte sykdommer iverksettes tiltak etter en vurdering av situasjonen i samarbeid med fiskehelsetjenesten. Mulige tiltak som kan være relevant:

- Isolering av anlegg
- Utsettelse av planlagte aktiviteter.
- Utslakt av smittede fiskegrupper
- Screening av sykdommen på
  - Andre enheter på lokaliteten
  - Nærliggende lokaliteter
- Benytte eget utstyr (Kar, håv o.l.) til infiserte enheter, og desinfisere utstyret før det benyttes i en ikke-infisert enhet.
- Intensivere vasking og desinfisering av utstyr.

Ved mistanke eller påvisning av listeført sykdom skal handlinger iverksettes umiddelbart etter {EQSDocument 2284}. I tillegg skal;

- Båt (dekk og skuteside) spyles og desinfiseres.
- Dekksutstyr/stropper og tauverk skal plasseres i kar og desinfiseres
- Kar høytrykksspyles (evt. steames), og desinfiseres.
- Bruk av eksterne båter i anlegg må godkjennes av mattilsynet.
- Besøkende hentes på nærmeste kai.
- Ved arbeid med syk eller død fisk skal det vises særlig aktsomhet for å unngå kryss smitte.
  - Det skal benyttes eget utstyr (Kar, håv) til infiserte enheter. Kar, håver, dekk og skuteside skal spyles og desinfiseres etter opptak av dødfisk.
- For anlegg, båter og utstyr som har vært benyttet i bekjempelsessoner for ILA eller PD eller på lokaliteter med mistanke om eller påvist ILA eller PD gjelder ytterlige krav. Se [Veileder – Nedvask av lokalitet etter sykdomsutbrudd](#)

Generasjonsskille:

Alt av utstyr i anlegget skal rengjøres og desinfiseres mellom hver generasjon. (Håver, karr, fôrsprede og fôrslanger, orkastnot, rensefiskskjul, shetlandsrist, liftup, dødfiskhåv etc.)

- Brakkleggingsperioden starter fra dagen alt utstyr er vasket og desinfisert, og dette er meldt Mattilsynet

Flåte

- Kverntank skal være tømt, og så langt som mulig være rengjort og desinfisert. Ensilasjetank skal være tømt.
- Flåten skal være tom for fôr og fôrlager og fôrsilo skal være rengjort. (Fôrsilo kostes eller skrapes ren for fôrrester)
- Alle dekk skal ryddes, vaskes og desinfiseres
- Alle rom skal være rengjort.

Båt

- Dekksutstyr/stropper og tauverk skal plasseres i kar og desinfiseres
- Dekk skal rengjøres og desinfiseres
- Verksted og styrhus skal vaskes

Merder og hamsterhjul

- Merder spyles av kvalifisert personell (Skal utføres ved lokaliteten før eventuell slep)

Nøter

- Leveres til godkjent vaskeri for vask og kontroll.

Fiskehelse:

- Anlegget vaksinerer mot de sykdommer som til enhver tid er rådende i området der en skal sette ut fisk. Dette vurderes i samarbeid med smoltleverandør og fiskehelsetjenesten ved bestilling av smolt for hvert utsett.
- Anlegget følger opp, og har dialog med smoltleverandør angående helsestatus på smolten før utsett sjø.
- Det gjennomføres rutinemessig helsekontroll iht. [Prosedyre – Fiskehelsetjeneste, ID: 1016](#)
- All behandling av fisk klareres med fiskehelsetjeneste. Det gjøres en risikovurdering i forkant av håndtering av fisk i samråd med veterinær, basert på fisken helsestatus.

Bruk av rensefisk:

- I forkant av utsett av rognkjeks skal helseattest og kvalitetskontroll kontrolleres for å sikre at fisken har god helse- og velferds status før utsett, iht. [Prosedyre - Rensefisk, ID: 1018](#).
- All rensefisk vaksineres før utsett.
- Veterinærhelseplan beskriver hvilke sykdommer som kan overføres til laks.
- Det gjennomføres rutinemessig helsebesøk for overvåking av helsestatus på rognkjeks iht. [Prosedyre – Fiskehelsetjeneste, ID: 1016](#)

Relaterte dokumenter:

 [Beredskapsplan - Mistanke eller påvisning av sykdom](#)

 [Biosikkerhetstiltak, eksterne båter og besøkende](#)

 [Oppslag - renholdsinstruks](#)

 [Prosedyre - Fiskehelsetjeneste](#)

 [Varslingsinstruks - Forøket dødelighet](#)

 [Veileder - Nedvask av lokalitet etter sykdomsutbrudd](#)

Relaterte lenker:

 [Akvabiosikkerhetsforskriften](#)

- 🔗 Akvakulturdriftsforskriften
- 🔗 Forskrift om produksjonsområder for akvakultur av matfisk i sjø av laks, ørret og regnbueørret (produksjonsområdeforskriften)
- 🔗 Forskrift om tiltak for å forebygge, begrense og bekjempe pankreassykdom (PD) hos akvakulturdyr
- 🔗 Internkontrollforskriften
- 🔗 Risikovurdering - Listeførte sykdommer, ID: 1948
- 🔗 Risikovurdering - Påvirkning på villaks, ID: 8026
- 🔗 Risikovurdering - Skadedyr
- 🔗 Risikovurdering - Smitte på laks ved bruk av rensefisk, ID: 2115
- 🔗 Risikovurdering - Smitterisiko ved håndtering av dødfisk, ID: 7542
- 🔗 Risikovurdering - Sykdom og smittespredning, ID: 1947
- 🔗 Veileder mattilsynet - Korleis sikre forsvarleg drift og systematisk forbetring?